

GOSPODARSTVO

Cene in sejmska poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 1. februarja 1929. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 29 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči od 3 do 4 mesece stari 280 do 450 Din, 5 do 7 mesecev 480 do 550 Din, 8 do 10 mesecev 500 do 750 Din, 1 leto stari 1000 do 1300 Din. 1 kg žive teže 10 do 12.50 Din, 1 kg mrtve teže 16 do 18 Din. Prodanih je bilo 14 svinj.

Mariborski trg. Goveje meso je v Mariboru po 9 do 18 Din, teletina po 15 do 22.50 Din, svinjsko meso po 15 do 25 Din, konjsko po 8 Din. Kože: 1 komad konjske kože 150 do 200 Din, 1 kg goveje kože 16 do 17 Din, telečje kože 26 do 27 Din, svinjske kože 18 do 22 Din. Perutnina: 1 komad piščanca večjega 30 do 40 Din, kokoš 30 do 45 Din, raca 30 do 40 Din, gos 75 do 100 Din, puran 75 do 150 Din, majhen domači zajec 10 do 15 Din, večji 20 do 40 Din. Zito: 1 kg pšenice 3 Din, rži 3.50 Din, ječmena 3.50 Din, ovsu 3.25 Din, koruze 3.50 Din, prosa 3.50 Din, ajde 3 Din, fižola 6 do 7 Din, leče 18 Din. Krma: 1 q sladkega ali kislega sena 140 do 170 Din, 1 q otave 120 do 160 Din, 1 q ovsene slame 65 do 75 Din.

*

Gospodarska obvestila.

Poziv vinogradnikom! Letošnja izredno huda zima je utegnila škodovati tudi trtam. Zato prosimo naše vinogradnike, da nam v lastnem in skupnem interesu blagovolijo sporočiti, kaj so opazili na trtah glede škode po mrazu. Ako se n. pr. z ostrim nožem prerežejo očesa na trti, se takoj spozna, ali je oko živo in zdravo, ali ne. Rjava ali počrnela očesa so zmrznila, zdrava pa so zelena. Po raznih krajih, legah in sortah bo to različno. Zato naj vsako poročilo omenja: a) Kraj in lego goric (južna, jugovzhodna, zahodna, vzhodna, jugozahodna lega itd.). Rozge se naj vzamejo iz celih goric; nekaj rozg na vrhu, nekaj v sredini goric, druge na vznožju. b) Preiskana sorta (rizling, traminec, šipon, žlahtnina itd.). c) Koliko očes vsake sorte se je preiskalo. (Najbolj 50—100.) d) Koliko očes je bilo zdravih, koliko uničenih. e) Podpis poročevalca. Došla poročila bomo dali v pregled strokovnjaku, ki bo na tej podlagi sestavil navodila glede rezi za posamezne kraje in vinske okoliše. Čim več bo poročil iz posameznih krajev, tem sigurnejša bo slika eventuelne škode po mrazu.

Trgovski točilci! Gremij za mariborsko okolico naznanja vsem dosedajnim točilcem in vsem trgovcem z mešanim blagom, da imajo po ministrski naredbi z dne 1. novembra 1928 l. broj 2371 pravico, čez ulico prodajati v zaprtih steklenicah vino, žganje, pivo in sadjevec. Vse te pijače si sme vsak prodajalec sam na svojem domu v steklenice polniti — samo v prodajalni ne! Vsaka steklenica se mora opremiti z vinjeto, ki nosi ime prodajalca, ali pa z njegovim pečatom. Seveda vino obdačeno, katerega trošarina se v tem oziru zviša. Takse se ne plačujejo! Več o tem se bo govorilo na občnem zboru.

Dvodnevni sadjarski tečaj se vrši dne 1. in 2. marca (petek in sobota) na obl.

vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 17. ure. Prvi dan se bo obravnavalo sajenje, rez in oskrba, drugi dan pomlajanje in precepljanje sadnega drevja. Potrebni zanimanci, ki dokažejo to s potrdilom pristojnega občinskega urada, dobijo prispevek za hrano in prenočišče. Udeležbo je javiti z dopisnico najkasneje do dne 25. februarja ravnateljstvu vin. šole.

Enodnevni tečaj za rez v vinogradu se vrši dne 23. februarja t. l. na oblastni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Potrebni, ki izkažejo to s potrdilom pristojnega občinskega urada, dobe prispevek za hrano.

Ptuj. Katoliško prosvetno društvo v Ptuj priredi v nedeljo, dne 17. februarja, po rani sv. maši v minoritskem samostanu strokovno predavanje o sadjarstvu. Predava gospod inž. Ferlic iz Maribora. Člani Katoliškega prosvetnega društva in drugi, udeležite se predavanja!

Zunanja trgovina naše države v letu 1928. Generalna direkcija carin je objavila podatke o izvozu in uvozu v decembru, po katerih se je naša trgovinska bilanca v tem mesecu, zboljšala: izvoz je znašal 569.3 milijona Din, uvoz pa 548.5 milijona Din. Naša trgovinska bilanca je torej bila v decembru aktivna za 20.8 milijona Din, dočim je bila v vseh ostalih mesecih preteklega leta, razen v avgustu, hudo pasivna. V vsem preteklem letu je znašal naš izvoz 6 milijard 444.7 milijona Din, naš uvoz pa 7 milijard 835.5 milijona Din, tako da je naša trgovinska bilanca za preteklo leto zaključila s primanjkljajem 1 milijarde 390.6 milijona Din. Razvoj naše trgovinske bilance v zadnjih petih letih je bil naslednji (v milijonih dinarjih): leta 1924: izvoz 9539, uvoz 8222, + 1317; leta 1925: izvoz 8905, uvoz 8753, + 152; leta 1926: izvoz 7818, uvoz 7632, + 186; leta 1927: izvoz 6400, uvoz 7286, — 886; leta 1928: izvoz 6445, uvoz 7835, — 1391. Pri primerjavi gornjih števil je treba upoštevati, da so v letih 1924 in 1925 vrednosti računane v manjvrednih dinarjih in da so cene našim izvoznim izdelkom v letih 1926 in 1927 nazadovale. Po količini se je naš izvoz do leta 1926 stalno dvigal, v letu 1927 je nekoliko nazadoval, lani pa se je zopet povečal.

Še v večji meri pa se je lani povečal uvoz, kar je povzročilo, da se je pasivnost naše trgovinske bilance tako močno dvignila. Visoka pasivnost trgovinske bilance pa je na drugi strani zopet v zvezi z dotokom kapitala iz 'nozemstva, večinoma potom posojil, kajti dotok inozemskega kapitala povzroča vedno povečanje uvoza.

Odkod Čehoslovaška uvaža pšenico? Čehoslovaška ne pridela dovolj pšenice, marveč jo mora iz drugih držav uvažati, in sicer iz Amerike preko Hamburga, iz Nemčije, Ogrske in Jugoslavije. Statistično je ugotovljeno, da je Ogrska uvozila v Čehoslovaško 1924. l. 246 tisoč ton, 1925. leta 182 tisoč ton, 1926. leta 178 tisoč, 1927. leta 225 tisoč, leta 1928 do novembra 163 tisoč. Jugoslavija je uvozila 1924. leta 60 tisoč ton, 1925. leta 34 tisoč, 1926. leta 78 tisoč, 1927. leta 54 tisoč, leta 1928 do novembra pa 32 tisoč. Iz Hamburga se je uvozilo v istih letih — od 1924 do 1928 — 81 tisoč, 73 tisoč, 102 tisoč, 146 tisoč, 119 tisoč. Iz Nemčije 105 tisoč, 95 tisoč, 26 tisoč, 21 tisoč, 28 tisoč ton. Uvoz iz Jugoslavije bi mogel in moral biti večji, saj je bila v Jugoslaviji v preteklem letu tako ugodna žetev, da je povprečno žetev l. 1920—1924 presegla za več kakor dva krat.

*

Boj za svinje.

Pravzaprav bi se moralo reči: boj za in proti svinjam, proti njihovemu uvozu in za njega. Pretekli mesec je minister poljedelstva v Avstriji Thaler govoril o sovražnem navalu poljskih svinj v Avstrijo, zlasti na Dunaj. Pripomnil je, da so poljske svinje veliko cenejše nego avstrijske, vsled tega potiskajo ceno svinjam na tako nizino, da se svinjereja v Avstriji ne izplača. Ker pa hoče Avstrija v vsem, kar je potrebno za prehrano, v žitu, moki, krompirju, mesu, mleku in masti biti neodvisna od tujine, mora z visokimi uvoznimi carinami, kakor na poljske pridelke, tako tudi na svinje ščititi domačo svinjerejo.

V trgovinski pogodbi med našo državo in Avstrijo, ki je stopila v veljavo 10. januarja 1929, je uvozna carina na mesne svinje (med 40 do 110 kg) povišana od 9 na 18 zlatih kron pri 100 kg, za svinje težke preko 110 kg, pa je znižana.

Vsi berejo Karla Maya!

Najzanimivejša knjiga sveta! Samo v Nemčiji so je tekom treh let prodali 5,000.000 izvodov. Karl May popisuje svoje grozne in čudovite doživljaje v nam neznanem svetu.

Prva knjiga Karla Maya v slovenščini:

Križem po Jutrovem

je izšla in obsega dva dela in sicer: »JEZERO SMRTI« in »MOJ ROMAN OB NILU«. Povest se naroča v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in stane 13 D.

Vsi berejo Karla Maya!

Vi ga morate tudi, sicer ne boste poznali najbolj zanimive knjige na svetu!

žana od 3 kron na nič kron, težke svinje so torej carine proste. S povišano carino na mesne svinje so prizadete mnogotere pokrajine naše države, osobito Slovenija. Že leta 1924, ko so se vršila pogajanja za prvotno trgovinsko pogodbo z Avstrijo, so se naši zastopniki jako trudili, da bi se carina na mesne svinje od 9 zlatih kron znižala na 3 krone, da bi torej za vse svinje, lažje in težje, znašala 3 krone. Avstrijci pa na to nikakor niso hoteli pristati, marveč so, hoteč ščititi domače svinjerejce — vztrajali pri carinski postavki 9 zl. K za mesne svinje, v novi trgovinski pogodbi pa so to postavko celo zvišali na 18 zl. K.

S to carinsko postavko je zadet izvoz svinj iz naše države, še bolj pa iz Poljske. Statistično je namreč dokazano, da se je lansko leto na dunajski trg uvozilo nekaj nad 800.000 svinj, med njimi je bilo samo iz Poljske 600.000 kom.

Izvozu poljskih svinj preti nevarnost ne samo iz Avstrije, marveč tudi iz Čehoslovaške. Kmetijski krogi v Čehoslovaški so se začeli upirati rastočemu uvozu živine, zlasti svinj, ker se s tem ogroža ne samo napredek, marveč celo obstoj domače živinoreje. Vrednost upeljanih svinj na Čehoslovaško je znašala po izkazu statistike 1924. leta 223 milijonov čK, 1925. leta 340 milijonov, 1926. leta 377 milijonov, 1927. leta 618 milijonov, 1928. leta do konca novembra 573 milijonov, je torej tekom 5 let narasla dvainpolkrat, število vpeljanih svinj pa je naraslo trikrat. Večina teh svinj je prišla iz Poljske. Uvoz svinj iz Poljske v Čehoslovaško je po svoji vrednosti znašal 1924. leta 71 milijonov čK, 1925. leta 209 milijonov, 1926. leta 177 milijonov, 1927. leta 285 milijonov leta 1928 do konca novembra pa 363 milijonov. Poljska je torej tekom štirih let izvoz svojih svinj v Čehoslovaško po številu komadov povečala na šestkratno višino, dočim se uvoz iz drugih držav ni bistveno spremenil.

Iz navedenih števil se vidi, kako napreduje izvoz svinj in torej tudi svinjereja na Poljskem. Zadnji čas so se kmetje na Čehoslovaškem — češki in nemški — začeli protiviti temu velikemu uvozu ter poudarjati, da mora povzdigi poljske svinjereje plačati čehoslovaško kmetijstvo. Hkrati naglašajo čehoslovaški kmetijski krogi, da uvoz poljskih svinj sicer jako potiska ceno svinjam na domačem trgu, kupci in potrošniki mesa pa od tega nimajo dobička, ker se cena svinjskega mesa ni bistveno izpremenila. Iz teh dejstev izvajajo kmetijski krogi zahtevo, da se mora uvoz svinj kontingentirati (številno določiti), uvozna carina pa zvišati.

V Ljutomeru pri g. Franc Repiču je trgovina mešanega blaga, knjigarna, zaloga vseh pisarnih in šolskih potrebščin, kakor tudi pogrebni zavod, kjer se dobijo krste, mrtvaški prti, kape, no gavnice, voščene sveče — tam je razprodaja. Kdor pride v Ljutomer, naj poseti brezobvezno to trgovino in naj se prepriča o dani mu priliki, da se za male denarje dobro kupi!

ZA NAŠO DEČO

OTROK IN VOLKULJA.

V majhni hišici na obronku Karpato je živel revna žena. Imela je malega otroka in je pasla krave za tuje ljudi. Nekoč je sedela z otrokom v gozdu in mu je dajala iz lonca jesti močnik, a krave so se pasle na travniku kraj gozda. Ker so krave uhajale tudi v bližnji gozd, je žena vstala, da bi jih naglala nazaj na travnik. Medtem je prišla iz globine gozda velika volkulja, prišla je otroka za oblekco ter ga je zanesla v svoj brlog. Ko se je mati vrnila, ni našla več otroka. Ostal je samo še lonec, tudi žlice ni bilo več. Mati je tekla v vas in je tožila svoje gorje.

Tedaj je hodil skozi gozd sel in je zašel. Iz grmovja je slišal besede: »Beži, ali dobiš eno po gobcu!« Stopil je v to grmoje in je tam videl malega otroka in okoli njega šest mladih volčičev. Ti so neprestano hlastali otroku po rokah, a otrok jih je tepel z leseno žlico po glavah. Sel se je začudil, poiskal je brž poleno in je volčiče ubil. Potem je vzel otroka v naročje in je tekel, kar je mogel, iz grmovja. Zdajci je zagledal tudi kmete, ki so prihajali z raznim orožjem volku nasproti. Tudi otrokova mati je bila med njimi. Veselo je sprejela svojega otroka in ga je radostno nesla domov. Otrok svoje lesene žlice do doma ni izpustil iz rok.

MAČEK IN VRABEC.

Vravec je zletel na kmetovo gnojišče. Priplazil se je maček, ujel je ptička in ga je odnesel, da bi ga pohrustal. Tedaj je izpregovoril vravec: »Nobeden gospod ne zajtrkuje prej, preden si ni umil ust.« — »Tako?« je rekel maček, ki je hotel biti tudi gospod, in je posadil malega vrabca na kamen, sam pa si je začel umivati usta. — Ššš! — Vravec ni bilo več. To je mačka jezilo in obljubil si je: »Dokler bom živ, bom vedno prej zajtrkoval, potem si šele bom umil usta!« In tako dela maček še dandanes.

PAMETNI MLINAR.

Nekoč je prišel kralj mimo mlinarjeve hiše. Ta je imel nad vrati napis: »Živim brez skrbi!« Kralj je dal mlinarja poklicati in je rekel: »Kako moreš kaj takega napisati, ko imam vendar tudi jaz, ki sem kralj, svoje skrbi?«

Mlinar je odgovoril: »To je pač tako in ne bo drugače!« — »No«, je rekel kralj, »pridi jutri v moj grad! Odgovori mi boš na tri vprašanja. Ako prav pogodiš, bom verjel napisu. Če ne, boš že videl!«

Drugega jutra je bil mlinar tu.

»Dobro jutro, prijatelj!« je rekel kralj. »Ali veš, kaj si jaz zdaj mislim?« — »Seveda vem. Mislite si pač, da je sedaj prišel mlinar!« — »To je res«, je pokimal kralj. »Povej mi, kako težek je mesec!« — Mlinar je rekel: »Največ 4 kg. Kdor ne verjame, naj tehta!« — Tedaj se je visoki gospod zasmejal in je stavil še tretje vprašanje: »Kako globoko je morje?« — »Kakor globoko pade kamen«, je mlinar brž odgovoril. — »Je

že dobro«, je zaklical kralj. »Vidim, da si veseljak, ki si zna kaj hitro pomagati. Tak seveda živi brez skrbi.«

Kralj je modrega moža bogato obdaril in ga je imel v čisljih, dokler je živel.

KAKO ŽIVALI VZGAJAJO DRUG DRUGEGA.

Prirodopisec pripoveduje:

Nekoč sem sedel ob gozdu pri plotu, ki je obdajal velikanske živinske pašnike. Sredi pašnika se je pasla srna z mlado srnico. Srna je hotela naposled nazaj v gozd in je preskočila plot. Srnica se ni upala skočiti, ampak je boječe begala sem in tja. Tedaj se je srna vrnila in je večkrat preskočila plot, a srnica ji ni hotela slediti. Srna se je postavila za srnico, to je večkrat sunila z glavo in je zopet skočila. Ko je to trikrat štirikrat ponovila, je srnica skočila prav lahko za materjo čez plot.

Opazoval sem nekoč kakih 100 golobov, kako so se vadili v letanju in sicer enakomerno kakor na zapoved. Da, še več sem opazoval. Nekaj golobov se je dvignilo nad ostalimi golobi in se je spuščalo nanje kakor skobec. Golobi so se vsekdar odmaknili in se potem zopet strnili. Jasno je bilo, da so se mladi golobi vadili, kako se morajo izogniti skobcem ali drugim roparskim pticam.

Tako živali vzgajajo svoj naraščaj.

UGANKE.

1. Več kot dodaš, manjše je; če kaj odvzameš, poveča se. Kaj je to?
2. Sopiha po cesti, a nima pljuč. Polize ves sneg, a nima jezika. Kaj je to?
3. Hitra voda mi daje življenje; hrane ne sprejemem, a ti jo pripravljam. Kaj je to?
4. Imam oči, pa ne vidim; imam ušesa, pa ne slišim; imam roke, pa jih ne rabim; ne hodim, čeprav imam noge; ne jem in ne pijem, ne voham in ne čutim — kljub temu sem ti sličen kakor las lasu. Kdo sem?

ČE ZNAŠ KAJ MISLITI!

a) Ob gozdnem obronku je stala stara, košata lipa. Nihče v vasi ni več pomnil, kdo bi jo bil vsadil. Nekoč se je zbrala vaška mladina z učiteljem ob drevesu in učitelj je stavil otrokom tako lenalogo: »Računajmo malo! Recimo, da ima to drevo nad nami 5 debelih vej in vsaka izmed njih ima 10 manj debelih vej, vsaka izmed teh 25 tankih vej, in vsaka teh zopet po 15 vejic, vsaka vejica 2 lista in pri vsakem listu so trije želodi. Koliko je na tem drevesu želodov?«

Otroci so računali nekaj časa, dokler jim ni Janezek s tremi besedami podal rešitev. Kaj je rekel?

b) Neki rimski cesar (morda celo Neron) je nabavil v dobi velike lakote za prebivalce rimskega mesta krompir. Prispelo je 10 večjih in 5 manjših ladij, ki so bile natovorjene s krompirjem. Na večjih ladjah je bilo po 60, na manjših pa po 40 centov tega poljskega pridelka. Ako je dobil vsak rimski prebivalec po 100 kg krompirja, koliko ljudi je bilo deležnih razdelitve?

Dobro premisli, potem odgovori ali pa računaj!